

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ПОБЕРЕЖНИЙ ВАДИМ РУСЛАНОВИЧ

УДК 658.5:338.226

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ **Вадим ПОБЕРЕЖНИЙ**
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
НЕДІЛЬСЬКА Лариса Василівна
к.е.н., доцент

Житомир – 2024

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи Побережного В.Р.:

_____
Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту _____
№ ____ від « ____ » _____ 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту _____
к.е.н., професор _____ Дмитро ДЕМА _
« ____ » _____ 2024 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Побережний Вадим Русланович** захистив
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Побережний В.Р. Система управління оборотними активами підприємства. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2024.

В кваліфікаційній роботі систематизовано теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо системи управління оборотними активами підприємства. Теоретично обґрунтовано поняття «управління оборотними активами», «управління оборотністю оборотних активів», та «системи управління оборотними активами підприємства», а також охарактеризовано основні підходи до оцінки оборотних активів. Досліджено сучасний стан формування і використання оборотних активів підприємства та проблеми їх управління. Запропоновано структурно-логічну модель управління оборотністю оборотними активами підприємства та здійснено прогнозування обсягів окремих елементів оборотних активів досліджуваного суб'єкта господарювання.

Ключові слова: оборотні активи, система управління оборотним активами підприємства, управління оборотними активами, дебіторська заборгованість, грошові кошти, запаси.

SUMMARY

Poberezhnyi V.R. System of management of current assets of the enterprise.
- Manuscript.

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 072 "Finance, banking and insurance". – Polissia National University, 2024.

The qualification work systematizes the theoretical, methodical and practical aspects of the company's current asset management system. The concept of "management of current assets", "management of the turnover of current assets", and "system of management of current assets of the enterprise" is theoretically substantiated, and the main approaches to the evaluation of current assets are also characterized. The current state of the formation and use of the company's current assets and the problems of their management have been studied. A structural and logical model of managing the turnover of current assets of the enterprise is proposed and the volumes of individual elements of current assets of the business entity under study are forecasted.

Keywords: current assets, system of management of current assets of the enterprise, management of current assets, receivables, cash, stocks.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади системи управління оборотними активами підприємства	7
Висновки до розділу 1	11
РОЗДІЛ 2. Аналіз системи управління оборотними активами підприємства	12
Висновки до розділу 2	15
РОЗДІЛ 3. Напрями удосконалення системи управління оборотними активами підприємства	16
Висновки до розділу 3	21
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	24
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для будь-якого підприємства дослідження особливостей управління оборотними активами є важливим процесом. Оборотні активи підприємства є складною економічною категорією, що охоплює багато теоретичних і практичних аспектів. Особливого значення набуває питання формування та використання оборотних активів як найліквідніших засобів. Формування активів підприємства спрямоване на формування та використання необхідних і достатніх їх обсягів за мінімальних витрат, а управління оборотними активами, передусім, націлене на підвищення ефективності їх використання.

Теоретичні особливості економічного обґрунтування напрямів ефективного використання оборотних активів, визначення їх складу та структури, їх раціональне формування та ефективне використання на підприємствах, розглядаються в працях вчених-економістів: Бабич Л. М., Біляк Ю. В., Горовий Д. А., Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Ковальчук Н. О., Ларіна А. О., Мацюк Д. С., Рогач С. М. та інших.

Метою даної роботи є теоретико-методичне обґрунтування та виявлення практичних аспектів функціонування системи управління оборотними активами підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі наукові та практичні завдання: дослідити економічний зміст оборотних активів підприємства; виявити фактори, що впливають на ефективність використання оборотних активів; продемонструвати методіку оцінки ефективності формування та використання ліквідних активів підприємства; проаналізувати динаміку, склад та ефективність використання ліквідних активів підприємств; сформулювати напрями удосконалення системи управління оборотними активами підприємства.

Об'єктом дослідження є система управління оборотними активами підприємства. **Предметом** дослідження є теоретико-методичні засади та

практичні аспекти функціонування системи управління оборотними активами підприємства за матеріалами ІП «Євроголд Індестріз ЛТД».

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові концепції та теоретичні розробки українських і зарубіжних вчених з питань економічного обґрунтування ефективного використання оборотних активів підприємств. Для дослідження особливостей та тенденцій стану оборотних активів підприємства використано такі загальнонаукові методи: спостереження, порівняльний, узагальнення, аналізу, системний методи, статистичних обстежень, порівняльного аналізу. Для наочного відображення динаміки зміни досліджуваних показників і для систематизації теоретичних підходів застосовано графічний метод.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження в межах кваліфікаційної роботи було опубліковано у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій:

- 1) «Оцінка використання оборотних активів підприємства» – матеріали конференції «Студентські наукові читання – 2023» (30 листопада 2023 р., Поліський національний університет);
- 2) «Напрями удосконалення системи управління оборотними активами підприємств» – «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2024 р., Поліський національний університет).

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Результати кваліфікаційної роботи розміщено на 20 аркушах. Робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань). Ілюстрації представлені 3 таблицями і 4 рисунками.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Проблеми організації, методології і методики управління оборотних активів підприємства виступають актуальними питаннями сьогодення. Оборотні активи є об'єктивною економічною категорією. Економічний зміст оборотних активів проявляється у їх функціональних формах, яких вони постійно набирають і змінюють, проходячи через сфери виробництва та обігу. Рух (зміну) цих функціональних форм варто пов'язувати з рухом їх речових носіїв, а також розглядати оборотні активи як категорію в русі [6].

Справді, якщо процес виробництва на кожному підприємстві безперервний, то оборотні активи, що обслуговують його, у кожний момент часу перебувають одночасно як у сфері виробництва у вигляді виробничих запасів, незавершеного виробництва, так і у сфері обігу у вигляді готових виробів та грошових коштів. Крім того, зі сфери виробництва вони переходять у сферу обігу і навпаки, тобто постійно перебувають у русі, проходячи три стадії кругообігу — грошову, товарну та виробничу [15]. Організація управління оборотними активами обумовлює ритмічність, злагодженість і високу результативність роботи підприємства, його економічне становище і платоспроможність, прибутковість, можливість зміцнення й оновлення матеріально-технічної бази, забезпечення ефективного розширеного відтворення, досягнення конкурентоспроможності в нових ринкових умовах, збільшення доходів та розв'язання соціально-економічних проблем [28].

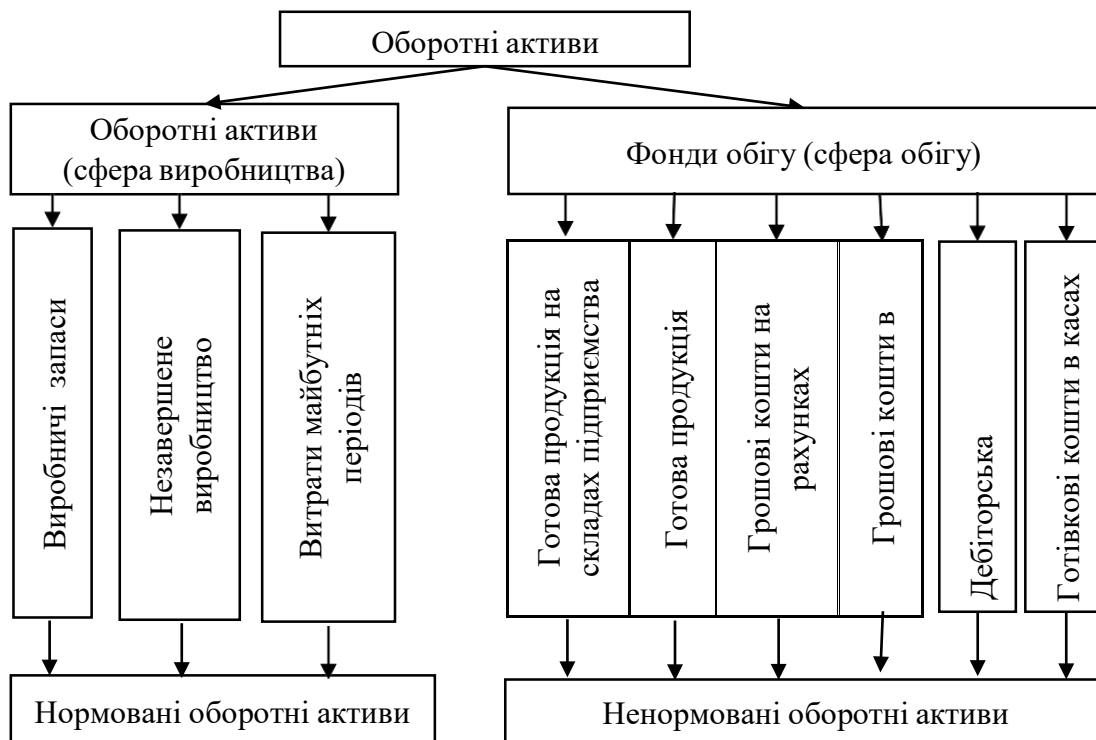
Ефективність управління оборотними активами підприємства істотно впливає на результати господарської діяльності й обумовлюється зовнішніми та внутрішніми факторами. Для нормального функціонування підприємств потрібно, щоб їх власники, ухвалюючи рішення, мали правдиву й об'єктивну інформацію про майно, фінансовий стан і результати роботи. Таку інформацію надає лише система управління [10].

В Україні відповідно до НП(С)БО1 активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [34].

Отже, оборотні активи – це сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточний господарський процес і повністю споживаються протягом одного виробничого циклу [12].

Оборотні кошти складають значну частину ресурсів будь-якого підприємства. Цілеспрямоване управління рухом оборотних активів підприємства визначає необхідність попередньої їх класифікації. В економічній літературі пропонують класифікувати оборотні активи за такими ознаками [31]:

- а) за принципом організації, зокрема, нормовані або ненормовані;
- б) за місцем у процесі виробництва, зокрема, сировина, виробничі запаси, тара, товари, готова продукція, тощо;
- в) за джерелами формування, зокрема, власні та залучені;
- г) за складом і структурою.

Рис. 1.1. Класифікація оборотних активів

Джерело: наведено за даними [15].

У сучасній економічній літературі трапляються два найпоширеніші типи класифікації оборотних активів: загальний і деталізований [1]. Загальний тип класифікації пропонує таке групування оборотних активів [6]:

а) За формою існування:

- запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів;
- запаси готової продукції;
- поточна дебіторська заборгованість;
- інші оборотні активи.

б) За характером участі в операційному процесі:

- оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл підприємства;
- оборотні активи, що обслуговують фінансовий цикл підприємства.

в) За періодом функціонування:

- постійна частина оборотних активів;
- змінна частина оборотних активів.

г) За методами: нормовані; ненормовані.

д) За ступенем ліквідності:

- високоліквідні;
- середньоліквідні;
- низьколіквідні.

е) За ступенем ризику:

- за мінімальним ризиком;
- за середнім ризиком;
- за високим ризиком [15].

Практична реалізація управлінських рішень багато в чому залежить від забезпечення інформаційного середовища, достовірність формування якого залежить від правильного вибору методів класифікації об'єктів управління, значна частка яких належить оборотним активам. Але оборотні активи включають як матеріальні, так і грошові ресурси [8]. Тому, варто зауважити, що ототожнювати їх тільки з грошовими коштами економічно не обґрунтовано.

У процесі управління оборотними активами, передусім вивчають стан і динаміку оборотних активів, їх розмір, структуру, причини зміни, ефективність використання, джерела формування [10].

В організації оборотних активів слід розрізняти їх склад і структуру. Під складом оборотних активів розуміють сукупність їх елементів (статей бухгалтерського обліку). Структура оборотних активів – це співвідношення окремих елементів оборотних активів у їх загальному обсязі [8].

У вітчизняній і закордонній практиці при управлінні оборотними активами використовують різні методи їх оцінки та аналізу, такі як: метод ABC, метод нормування, оптимізації та метод коефіцієнтів (рис. 1.2) [15].

Рис. 1.2. Методи управління оборотними активами

Джерело: наведено за даними [15].

Коефіцієнтний метод полягає у розрахунку системи різноманітних коефіцієнтів, які висвітлюють різні аспекти якості управління оборотними активами та враховують вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ на фінансовий менеджмент та загальний стан підприємства.

Метод нормування оборотних активів передбачає визначення оптимального мінімуму оборотних засобів, потрібних підприємству для підтримання безперебійної нормальної роботи.

ABC-метод – дозволяє класифікувати бізнес-ресурси підприємства залежно від їхньої значущості. В основі класифікації лежить принцип Парето: надійний контроль 20% ресурсів дозволяє на 80% контролювати систему управління активами [8].

Метод оптимізації оборотних активів полягає у застосуванні сукупності прийомів та методів формування окремих елементів оборотних активів, що

необхідні для досягнення стратегії, місії та окремих завдань розвитку підприємства, максимізації його доходів та прибутковості.

Отже, оборотні активи підприємства виступають надзвичайно важливим ресурсом для його діяльності, а система управління оборотними активами слугує ключовим інструментом досягнення ефективності.

Висновки до розділу 1

Теоретично обґрунтовано поняття «управління оборотними активами», «управління оборотністю оборотних активів», та «системи управління оборотними активами підприємства». Виділено основну класифікаційні групи та їх елементи, що входять до складу оборотних активів. Охарактеризовано основні підходи до оцінки оборотних активів. Наведено основні методи управління оборотними активами.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження питань управління оборотними активами виступає важливим етапом загальної системи фінансового менеджменту підприємства. Раціональне та ефективне використання оборотних активів за визначеними напрямками і їх виробничим призначенням сприяє нарощенню прибутковості підприємств і, навпаки, виведення таких активів із виробничого циклу зумовлює зниження ефективності виробничих процесів, негативно впливає на ділову активність і рівень фінансового стану підприємства загалом.

Аналіз системи управління оборотними активами підприємства здійснено за даними компанії ІП «Євроголд Індестріз ЛТД». Передусім важливо, що ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» – це компанія світового рівня, пріоритетом якої є якість, екологічність та ефективність виробництва [41]. Мета компанії полягає не лише у задоволенні потреб кожного окремого споживача, але й забезпеченні умов плідної співпраці з будь-яким стейкхолдером. Цілі компанії лежать у площині досягнення визнаної якості та високих галузевих стандартів шляхом постійного вдосконалення та розвитку, новітні технології та матеріали найвищої якості впроваджуються для комфорту клієнтів.

Конкурентними перевагами ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» є повністю інтегроване виробництво всіх компонентів своєї продукції, хороша репутація на ринку, відмінна команда і соціальна та екологічна свідомість. ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» гарантує стабільність, надійність і гнучкість. Ці характеристики є результатом майже 20-річного досвіду роботи на світовому ринку [41].

Компанія ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» була заснована в Житомирі в 2002 р. австрійськими іммігрантами Еріхом Гроліхом та його синами Нільсом і Тобіасом. Першу продукцію (драбини) було продано австрійській компанії Hofer. Наприкінці того ж року перші партії сушарок було спрямовано на експорт.

На момент заснування в компанії працювало менше 50 осіб. Еріх Гроліх та його сини Нільс і Тобіас самі працювали на виробництві та збирали товари.

Станом на 2007 р. ІП «Євроголд Індестріз ЛТД була єдиним виробником прасувальних дощок в Україні та постачальником цього товару до Європейського Союзу. На кінець 2018 р. компанія виготовила вже понад 18 млн дощок, близько 8 млн драбин та 11 млн сушарок.

Нині ІП «Євроголд Індестріз ЛТД співпрацює зі 139 підприємствами і забезпечує роботою не лише своїх працівників, а й місцеві підприємства, закупаючи продукцію для виробництва, наприклад, поліграфію, листи гофрокартону та пакувальні матеріали.

Таблиця 2.1

Аналіз складу і структури капіталу ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 р.		2022 р.		2023 р.		зміна
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Статутний капітал	70656	9,66	70656	9,53	70 656	8,61	-
Нерозподілений прибуток	144541	19,77	97009	13,09	148891	18,14	4350
Усього власного капіталу	215197	29,44	167665	22,62	219547	26,75	4350
Довгострокові кредити банків	58590	8,01	264496	35,68	270131	32,91	211541
Усього довгострокових зобов'язань	58590	8,01	264496	35,68	270131	32,91	211541
Короткострокові кредити банків	66969	9,16	83441	11,26	79585	9,70	12616
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	184535	25,24	29733	4,01	17326	2,11	-167209
товари, роботи, послуги	149803	20,49	159311	21,49	186921	22,77	37118
розрахунками з бюджетом	6815	0,93	2116	0,29	766	0,09	-6409
у т. ч. з податку на прибуток	4938	0,68	948	0,13	0	0,00	-4938
розрахунками зі страхування	1543	0,21	830	0,11	245	0,03	-1298
розрахунками з оплати праці	7244	0,99	4148	0,56	4981	0,61	-2263
за одержаними авансами	11476	1,57	2407	0,32	2389	0,29	-9087
за розрахунками з учасниками	7353	1,01	7353	0,99	7953	0,97	600
Поточні забезпечення	15984	2,19	14184	1,91	22671	2,76	6687
Інші поточні зобов'язання	5563	0,76	5679	0,77	8882	1,08	3319
усього поточних зобов'язань	457285	62,55	309202	41,71	331125	40,34	-129160
Усього капіталу	731072	100,00	741363	100,00	820803	100	89731

Джерело: розраховано за даними ІП «Євроголд Індестріз ЛТД».

У виробництві продукції використовується продукція українських підприємств (метал, дріт, ДСП тощо). Якість продукції та високі галузеві стандарти досягаються завдяки постійному вдосконаленню та безперервному

розвитку, впровадженню новітніх технологій та високоякісних матеріалів. ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД» гарантує сталий розвиток, надаючи можливість працевлаштування та розвитку для кожного співробітника.

Таблиця 2.2

**Аналіз складу та структури оборотних активів
ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД» за 2021-2023 рр**

Показник	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Зміна
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Запаси	299665	65,92	236685	47,89	292435	49,53	-7230
Виробничі запаси	114662	25,22	83411	16,88	116536	19,74	1874
Незавершене виробництво	62840	13,82	59577	12,05	63614	10,77	774
Готова продукція	119854	26,37	84427	17,08	86963	14,73	-32981
Товари	2309	0,51	9269	1,95	14382	2,44	12073
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	122606	26,97	139274	28,18	184841	31,31	62235
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	6409	1,41	39820	8,06	39001	0,00	32592
з бюджетом	18661	4,15	33693	0,68	10621	1,80	-8240
у тому числі з податку на прибуток	32	0,01	0	0,00	1056	0,18	1056
інша поточна дебіторська заборгованість	2168	0,48	574	0,12	784	0,13	-1834
Гроші та їх еквіваленти	3404	0,75	43798	8,86	51071	8,65	47667
готівка	24	0,01	11	0,00	27	0,00	3
рахунки в банках	3380	0,74	43787	8,86	51014	8,64	47634
Усього	454563	100,00	494249	100,00	590449	100,00	135886

Джерело: розраховано за даними ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД».

За досліджуваний період вартість оборотних засобів загалом зросла на 29,89 %. Зокрема, у двічі зросли залишки грошових коштів та їх еквівалентів, а також, дебіторська заборгованість за виданими авансами. На 30-50% зросли залишки оборотних активів за такими статтями як дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги. Водночас скорочено залишки виробничих запасів на 3,46 % та іншої поточної дебіторської заборгованості – на 87,37 %, також зменшилася готова продукція на 9,52%, дебіторська заборгованість з розрахунками з бюджетом зменшилася на 2,02%,

За даними таблиці також видно, що за 2 останні роки у структурі оборотних активів (коштів підприємства) відбулися деякі зміни [33]: питома вага готової

продукції зменшилась на 9,52 в.п., а виробничих запасів – на 3,46 в.п. При цьому на 8,65 в.п. зросла питома вага грошових коштів підприємства.

Таблиця 2.3

Шляхи прискорення оборотності оборотних активів

ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	зміна
Виручка від реалізації, тис грн	987525	791890	960588	-26937
Одноденна виручка, тис грн	2705,5	2169,6	2631,75	-73,80
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,17	1,60	1,63	-0,55
Тривалість 1 обороту оборотних активів, днів	168	228	224,36	56,34
Витратомісткість виробництва, грн	1,67	1,26	1,21	-0,46
Середній залишок оборотних активів, тис грн	454563	494249	590449	135886
Завантаження оборотних активів	0,46	0,62	0,61	0,15

Джерело: розраховано за даними ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД».

Отримані данні таблиці свідчать, що оборотні активи досліджуваного підприємства у 2023 р. забезпечували виробництво і реалізацію продукції обсягом 960588 тис. грн, при цьому, одноденна виручка становила 2 631,75 тис. грн. Коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємства впродовж 2021-2023 рр. зменшився на 0,55 к.п. Головним фактором зниження цього показника є значне збільшення вартості оборотних активів загалом на тлі скорочення обсягів реалізації. Натомість, тривалість обороту оборотних активів підприємства зростає, що свідчить про зниження ефективності управління оборотними активами, оскільки у 2021 р. оборотні активи в середньому здійснювали один оборот за 168 днів, а у 2023 – 224,36 днів.

Висновки до розділу 2

Аналіз системи управління оборотними активами підприємства, який здійснено за даними компанії ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД», показав, що оборотність оборотних активів підприємства впродовж 2021-2023 рр. зменшилася, а тривалість обороту зростає, що свідчить про зниження ефективності управління оборотними активами.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

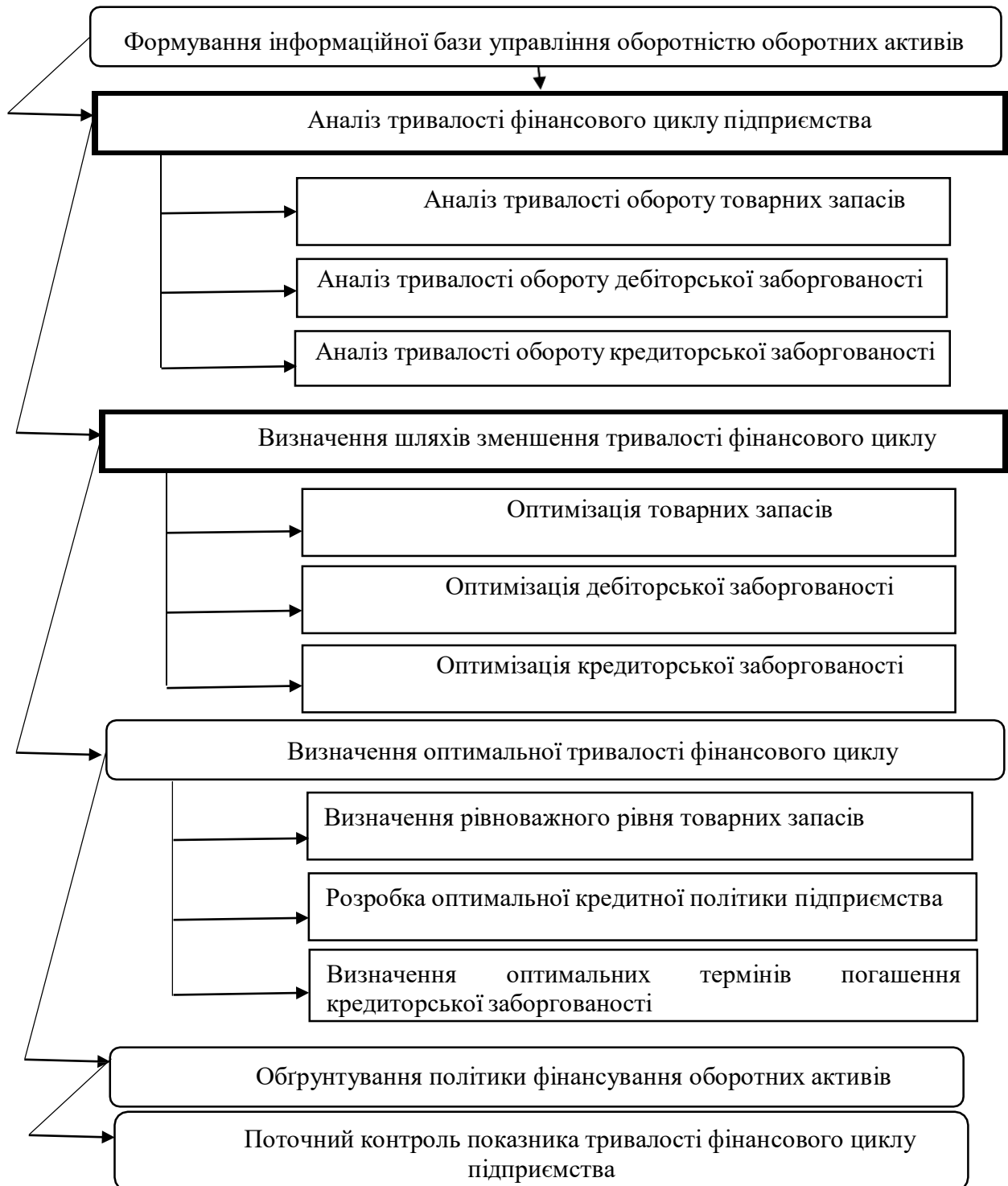
В результаті прискорення продажів вивільняються ключові елементи оборотного капіталу і залишається менше запасів сировини, матеріалів, палива, незавершеного виробництва. В результаті цього вивільняються грошові ресурси, раніше вкладені в ці запаси. Вивільнені грошові кошти зараховуються на розрахунковий рахунок підприємства, в результаті чого поліпшується фінансовий стан і підвищується платоспроможність [32].

Таким чином, роль прискорення ротації оборотного капіталу в отриманні прибутку дуже висока і роль цього процесу в підвищенні ефективності загального управління оборотним капіталом дуже важлива.

Ефективність управління оборотними коштами на підприємствах характеризується швидкістю їх оборотності [36]. Чим менше їх залишається на певному етапі, тим швидше закінчується їх цикл.

Прискорення ротації оборотних коштів призводить як до підвищення ефективності їх використання, так і до підвищення результативності роботи підприємства [19]. В умовах прибуткової роботи підприємства результатом прискорення процесу ротації оборотних коштів є збільшення вартості продукції, що випускається і річного прибутку. При наявності обмежень попиту на продукцію, вироблену підприємством, прискорення процесу ротації призводить до вивільнення певного обсягу оборотних коштів з обороту і можливості використання їх в іншому напрямі діяльності підприємства з метою отримання додаткових вигід досягнення більш високого прибутку і досягнення певного соціального ефекту [19]. Якщо обсяг оборотного капіталу невиправдано низький, економічна активність не буде підтримуватися на належному рівні, що може призвести до втрати ліквідності, періодичних збоїв в роботі і низького прибутку. Політика управління оборотним капіталом повинна забезпечувати наявність компромісу між ризиком втрати ліквідності та ефективністю підприємства [25].

Рис. 3.1. Структурно-логічна схема процесу управління оборотністю оборотних активів

Джерело: адаптовано та доповнено за даними [15].

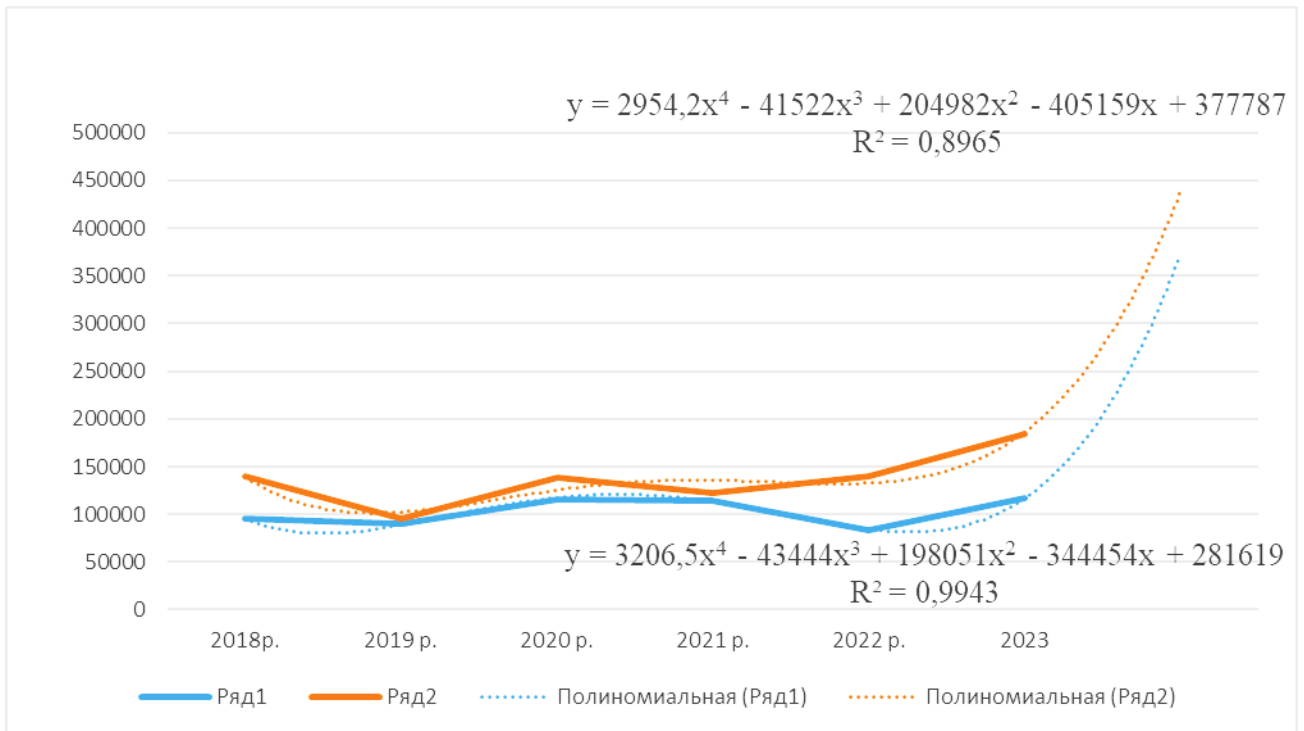
Кожен етап процесу управління оборотністю оборотного капіталу починається і закінчується переходом на інший етап. Економічна ефективність

цього процесу залежить не тільки від правильного прогнозування термінів початку кожного етапу, а й від кількісних показників: вартості оборотних активів на початку періоду, впродовж процесу управління і закінчення всіх етапів цього процесу [27]. Крім того, важливо перевіряти результати використання певних компонентів управління оборотністю оборотного капіталу на певних етапах. Тільки домагаючись максимальної віддачі на кожному етапі, можна очікувати позитивного загального результату. Конкретні результати будуть досягнуті швидше і якісніше, якщо точно визначені цілі і засоби їх досягнення. Саме тому, краще умовно розділити весь процес управління на кілька взаємозалежних етапів.

На етапі створення виробничих запасів оборотність можна прискорити шляхом впровадження економічно обґрунтованих стандартів інвентаризації; застосовуючи принцип оптимального співвідношення ціна-якість при формуванні виробничих запасів; наблизивши постачальників сировини, напівфабрикатів і комплектуючих виробів до споживачів; встановлюючи чіткі умови контрактів і їх виконання; здійснюючи оптимальний підбір постачальників, вдосконалення організації поставок, включаючи налагодження транспорту, розширення складської системи логістики; запровадивши комплекс механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

На етапі виробництва заходами пришвидшення оборотності оборотних активів можуть бути: прискорення науково-технічного прогресу (впровадження передового обладнання і технологій, особливо безвідходних, ротаційних ліній, хімізація виробництва); дотримання стандартизації, уніфікації та оптимізації; організація використання вторинних ресурсів; удосконалення організаційної форми промислового виробництва, використання більш дешевих конструкційних матеріалів; удосконалення системи економічних стимулів для бережливого використання сировини, палива та енергоресурсів; збільшення частки продукції, що користується підвищеним попитом.

Зокрема, на рис. 3.2. представлено прогноз обсягів виробничих запасів і дебіторської заборгованості підприємства ІІІ «Євроголд Індестріз ЛТД» на 2024 рр.

**Рис. 3.2. Прогноз обсягів виробничих запасів і дебіторської заборгованості
ІП «Євроголд Індестріз ЛТД»**

Джерело: власні дослідження.

Згідно з побудованим прогнозом у ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» очікується зменшення дебіторської заборгованості та збільшення виробничих запасів.

На етапі реалізації можна удосконалити процес управління оборотними активами шляхом: вдосконалення маркетингової діяльності компанії; стимулювання збуту продукції; ефективного управління дебіторською заборгованістю; пошуку оптимальної схеми взаємодії з банківськими установами з питань фінансування та оплати; своєчасного оформлення документів і прискорення їх руху; удосконалення системи оплати; збільшення обсягу продажів за рахунок виконання прямих замовлень, дострокового випуску продукції, виробництва виробів із запасених матеріалів; ретельного і своєчасного відбору продукції, що відвантажується по партіях, асортименту, швидкості транспортування, відвантаження в суворій відповідності з укладеним контрактом [32].

Слід також зазначити, що ефективність використання оборотних коштів залежить від багатьох факторів. У ньому можна виявити зовнішні фактори, що впливають на інтереси і діяльність підприємства, а також внутрішні фактори, на які підприємство може позитивно вплинути [16].

До зовнішніх факторів належать загальна економічна ситуація, особливості податкового законодавства, умови отримання кредитів та відсоткові ставки, можливість цільового фінансування та можливість залучення коштів з бюджету. Ці та інші фактори дозволяють використовувати внутрішні резерви для оптимізації руху оборотних коштів [16].

Підвищення ефективності використання оборотних коштів забезпечується за рахунок прискорення оборотності на всіх етапах циклу. Значні резерви підвищення ефективності використання оборотних коштів закладені безпосередньо на самому підприємстві [16]. У сфері виробництва це в основному відноситься до виробничих запасів. Запаси відіграють важливу роль у забезпеченні безперервності виробничого процесу, але в той же час представляють собою частину засобів виробництва, які не задіяні у виробничому процесі.

Ефективна організація виробничих запасів є важливою умовою підвищення ефективності використання оборотних коштів [15]. Основний спосіб скорочення виробничих запасів зводиться до раціонального їх використання: усунення надлишкових запасів матеріалів, поліпшення режиму організації постачання, особливо шляхом встановлення чітких договірних умов і забезпечення їх виконання, оптимального вибору постачальників, налагодженої роботи транспорту [28]. Скорочення часу, що витрачається на оборотні кошти в процесі роботи, досягається за рахунок поліпшення організації виробництва, вдосконалення використовуваного обладнання і технологій, поліпшення використання основних засобів, головним чином поліпшення їх активної частини і економії на всіх етапах руху оборотних коштів.

Отже, прискорення оборотності оборотних коштів дозволяє вивільнити значний обсяг, збільшити виробництво без додаткових фінансових ресурсів і використовувати вивільнені кошти відповідно до потреб підприємства.

Висновки до розділу 3

Сформовано структурно-логічну схему процесу управління оборотністю оборотних активів, згідно з етапами якої забезпечується прискорення ротації оборотних коштів, яке призводить як до підвищення ефективності їх використання, так і до підвищення результативності роботи підприємства. В умовах прибуткової роботи підприємства результатом прискорення процесу ротації оборотних коштів є збільшення вартості продукції, що випускається і річного прибутку.

Сформовано прогноз обсягів виробничих запасів і дебіторської заборгованості підприємства ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» на 2024 рр. Згідно з побудованим прогнозом у ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» очікується зменшення дебіторської заборгованості та збільшення виробничих запасів.

ВИСНОВКИ

Теоретико-методичне та прикладне дослідження ключових аспектів системи управління оборотними активами підприємства дало можливість сформулювати наступні висновки:

1. Визначено, що вагомість організації управління оборотними активами беззаперечна, оскільки вона обумовлює злагоджену роботу підприємства, поступове і збалансоване забезпечення сировиною і матеріалами усі операційні процеси, узгодження термінів і обсягів заборгованості, ефективне використання усіх ресурсів. Така система дає змогу досягти високого рівня ефективного господарювання і забезпечує прибутковість та сталий розвиток.

2. Аналіз системи управління оборотними активами підприємства, який здійснено за даними компанії ІП «Євроголд Індестріз ЛТД», показав, що оборотні активи досліджуваного підприємства у 2023 р. забезпечували виробництво і реалізацію продукції обсягом 960588 тис. грн, при цьому, одноденна виручка становила 2 631,75 тис. грн. Коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємства впродовж 20221-2023 рр. зменшився на 0,55 к.п. Головним фактором зниження цього показника є значне збільшення вартості оборотних активів загалом на тлі скорочення обсягів реалізації. Натомість, тривалість обороту оборотних активів підприємства зростає, що свідчить про зниження ефективності управління оборотними активами, оскільки у 2021 р. оборотні активи в середньому здійснювали один оборот за 168 днів, а у 2023 – 224,36 днів.

3. Визначено, що напрямами удосконалення системи управління оборотними активами виробничого підприємства може бути прискорення ротації оборотного капіталу, яке сприяє підвищенню ефективності їх використання та підвищенню результативності роботи підприємства. Прискорення оборотності оборотних коштів дозволяє вивільнити значний обсяг, збільшити виробництво без додаткових фінансових ресурсів і використовувати вивільнені кошти відповідно до потреб підприємства.

4. Структурно-логічна схема процесу управління оборотністю оборотних активів може бути представлена у 6 етапів: 1) Формування інформаційної бази управління оборотністю оборотних активів; 2) Аналіз тривалості фінансового циклу підприємства; 3) Визначення шляхів зменшення тривалості фінансового циклу; 4) Визначення оптимальної тривалості фінансового циклу; 5) Обґрунтування політики фінансування оборотних активів; 6) Поточний контроль показника тривалості фінансового циклу підприємства.

5. На етапі виробництва особливо важливим є побудова прогнозів формування і використання оборотних активів підприємства. Згідно з побудованим прогнозом у 2024 р. для ПП «Євроголд Індестріз ЛТД» очікується зменшення дебіторської заборгованості та збільшення виробничих запасів, що надасть можливість збільшити обсяги виробництва і наростити чистий дохід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич Л. М., Головатий В. В. Управління оборотними активами на сучасному підприємстві. URL: http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/51/011_019.pdf.
2. Біляк Ю. В. Управління оборотними активами аграрного підприємства. *Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів*, 2023. С. 242.
3. Божкевич І. О. Облік і аналіз в управлінні оборотними активами на прикладі ПАФ “Аудит-Поділля”, м. Хмельницький. 2023.
4. Буряк Є. В. Управління оборотним капіталом підприємства (на прикладі ФОП Луценко КО): кваліфікаційна робота на здобуття ОС магістр за спец. 073. Київ, 2021. 132 с.
5. Горовий Д. А., Маляр В. Я. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства. *Матеріали першої міжвузівської конференції «Проблеми активізації регіональної інвестиційної політики в сучасних умовах»*. Дніпропетровськ : ДДФЕІ, 2013. Т. 1. С. 389–391.
6. Громова А. Є. Фінансові ресурси підприємств: теоретичні аспекти. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 3. С. 21–23.
7. Громова А. Є., Стецюк В. О. Механізм організації діяльності фінансів підприємств. *Матеріали конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку»* (м. Чернівці, 15–16 квітня 2016 р.). Чернівці, 2016. С. 32–33.
8. Гуляєва Н.М., Камінський С. І. Фінансовий цикл підприємства торгівлі : монографія. Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т. 2021. 232 с.
9. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Голик Д. В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 1 (12). С. 289-293.
10. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.

11. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. *Економіка та держава*. 2019. №11. С. 103-107.
12. Кірдіна О. Г. Управління оборотними активами підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С. 133–137.
13. Ковальчук Н. О. Особливості управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах. *Науковий вісник Буковинської державної академії*. 2011. Вип. 1. С. 99–106.
14. Колодізєв О. М., Колодізєва Т. О. Управління оборотними активами логістичної системи промислового підприємства. *Держава та регіони*. 2021. № 1 (118). С.109-114.
15. Косова Т. Д., Роганова Г. О. Фінансовий механізм управління оборотними коштами підприємств : монографія. Донецьк : Світ книги, 2013. 232 с.
16. Костакова Л. Д., et al. Методичні підходи до оцінювання стратегії управління оборотними активами підприємства. *Торгівля і ринок України: тематичний зб. наук. праць*, 2020. №1 (47). С.78-87.
17. Краснікова О. М., Дроботя Я. А. Шляхи підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. *Економіка та управління соціально-економічним розвитком країни в умовах глобалізаційних викликів*, 2021. С.122.
18. Кубецька О. М., Остапенко Т. М., Палешко Я. С. Управління оборотними активами підприємства в особливих умовах. *Бізнес Інформ*. 2022. №8. С. 159–165. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-8-159-165>
19. Кузнєцова Т., Лук'янчук Ю. Система управління оборотними активами як інструмент забезпечення платоспроможності підприємства. *Bulletin National University of Water and Environmental Engineering*. 2023. №1(101). С. 56-65.
20. Ларіна А. О. Концепт інформаційно-аналітичної системи управління оборотними активами підприємства. 2023. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/36250/1/Stratehichnyi%20roxvytok>

%20Ukrainy%20heneruvannia%2C%20implementatsiia%2C%20raelizatsiia_2023-94-96.pdf

21. Мацюк Д. С. Методи та інструменти управління оборотними активами підприємства торгівлі. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий, 50.

22. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку. Київ: Сварог, 2017. 734 с.

23. Недільська Л. В. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання під час війни. Збірник праць учасників ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (27 жовтня 2023 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2023. С.75-77.

24. Недільська Л., Продашук С. Метод аналітичної ієрархії в управлінні грошовими потоками підприємств. Забезпечення сталого розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації: збірник матеріалів ІІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 14 квітня 2023 року). – Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2023. С.103-105.

25. Носирев О. О., Бабіч І. Є., Попова В. О. Формування механізму управління оборотним капіталом промислового підприємства у кризових умовах господарювання. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ"*. 2020. № 2 (4). С. 93-97.

26. Носирев О. О., Ручка К. І. Методичні підходи до системи управління оборотними активами підприємств промисловості. *Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств*: матеріали 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26-28 листопада 2020 р./Нац. техн. ун-т" Харків. політехн. ін-т"[та ін.].–Харків: Планета-Прінт, 2020.–С. 90-93.

27. Омельченко О. В., Янковий А. С. Сучасне обґрунтування напрямків підвищення ефективності системи управління оборотними активами на

виробничому підприємстві. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. №2 (278). С. 78-83.

28. Орищук О. В. Управління оборотними активами агропромислових підприємств за матеріалами ТОВ Компанія «Укрелітагро» : дипломна робота магістра : 072 Фінанси, банківська справа та страхування; Хмельниц. нац. ун-т., 2021. 71 с.

29. Перезозова І., Дзьоба О., Мінакова С., Бондаренко С., Василик О. Управління оборотними активами промислових підприємств в контексті реалізації маркетингової стратегії. *Social Development and Security*. 2021. №11(1). С.237-258.

30. Перезозова І., Павлова Г. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*, 2021.С. 26.

31. Піскульова І. В. Методологічні підходи до управління оборотними активами промислових підприємств (Doctoral dissertation, Маріуполь). 2021. С. 165.

32. Побережний В. Р. Напрями удосконалення системи управління оборотними активами підприємств. *Фінансове забезпечення економіки : VIII науково-практична студентська конференція (30 травня 2024р., Поліський національний університет)*. Житомир, 2024. С. 75-78.

33. Побережний В. Р. Оцінка використання оборотних активів підприємства : *матеріали науково-практичної конференція «Студентські наукові читання-2023»* (30лисопада 2023 р., Поліський національний університет), Житомир, 2023. С. 122-125.

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersykogo-1021474.html>

35. Рогач С. М., Гуцул Т. А., Ткачук В. А. Економіка і підприємництво, менеджмент : навч. посіб. Київ : Видавничий центр НУБіП України, 2015. 714 с.

36. Рудь І., Момот М. Формування системи оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*, 2023. №12 (42).

37. Тітенко З. М. Актуальні питання управління активами підприємства. *Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів*. 2023. С. 272.

38. Тохтамиш Т. О. Напрями удосконалення системи управління оборотними активами підприємства. *Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (23 квітня 2021 року).*—Кривий Ріг: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. 2021. С. 350.

39. Чуприна Х., Валяев О., Деркач А. Удосконалення системи управління оборотними активами підприємства на базі концепції Just In Time. *Економіка та суспільство*. 2021. №26.

40. Юрчишена Л. В., Кречко О. С. Макроекономічний аналіз фінансування оборотних активів промислових підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2020. №11. С. 337–346. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-337-346>

41. Про компанію ІП «Євроголд Індестріз ЛТД» . *Eurogold*. <https://shop.eurogold-industries.com/company/>